

Enric Alberich

Freedonia, o el mirall sense fons

Prop del final de *Hannah y sus hermanas*, el personatge interpretat per Woody Allen, víctima dels dubtes i de la depressió, busca el consol en una sala de cinema. A la sala hi projecten *Sopa de ganxo* (*Duck soup*, 1933). Allí, enfrontat a les delirants imatges que desfilen per la pantalla –amb Groucho, Harpo i Chico Marx ballant estrambòticament–, Allen no pot fer altra cosa que reconciliar-se amb l'existència i pensar que, mentre algú sigui encara capaç de promoure espectacles d'aquesta mena, això és senyal que, malgrat tot, val la pena viure. Cada cop que veig *Hannah y sus hermanas* no puc per menys que identificar-me profundament amb Mr. Allen, amb les seves reflexions i, és clar, amb el seu motiu per efectuar-les: la visió dels germans Marx en l'apoteosi del seu geni, en plena demostració del seu contagiós vitalisme.

De fet, si aquest passatge de *Hannah y sus hermanas* funciona com un admirable triple mirall és perquè, en primer lloc, el propi art dels Marx disposa les bases perquè un primer mirall sigui factible. Dirigida amb molt bon criteri pel gran Leo McCarey –criteri per a atorgar la necessària llibertat creadora als Marx, criteri per a imposar un ritme impecable i sense concessions ni divagacions supèrflues–, *Sopa de ganxo* no és únicament una de les millors i més sòlides pel·lícules protagonitzades pels mítics germans, sinó també una de les mostres més representatives del seu humor càustic i gens innocent. Que l'acció del film passi a Freedonia, un país tan imaginari com improbable, no canvia res a l'hora de comprovar aquesta representativitat: ben al contrari, la reforça. A Freedonia, els Marx hi

troben un marc ideal per a expressar-se amb total llibertat, desacreditant el fantasma de la versemblança des d'un començament. Ens trobem de ple en el regne de l'absurd, en uns dominis que fan possible que l'ingovernable Rufus T. Firefly (Groucho) pugui governar un Estat. Aquest absurd màxim confronta l'humor dels Marx no ja amb la paròdia, sinó amb el molt més ampli –i més profund– àmbit de les idees. A Freedonia tot sembla exagerat, però, examinat amb atenció, qualsevol episodi ens recorda, amb un important grau d'abstracció, les causes profundes de la trista realitat quotidiana, aquella mateixa que deprimia al personatge encarnat per Allen en el film que esmentàvem al principi. Com aquell que no vol la cosa, Freedonia reflecteix l'essència de l'absurditat sobre la qual es fonamenta sovint la nostra civilització. Freedonia és com un inestroncable mirall sense fons, una visió de l'abisme que, no obstant això, reconforta els esperits més descreguts. ■

